

VIJESTI

SINDIKAT UMIROVLJENIKA

Jasna Petrović: 'Umirovljenici ne mogu preživjeti s 458 eura. Zato rade uz mirovinu'

O razlozima zbog kojih sve više umirovljenika odlučuje ponovno raditi, izazovima koje susreću na tržištu rada, zakonskim promjenama koje će utjecati na njihov položaj, trenutnom standardu i naporima da se poboljša, te mnogim drugim važnim umirovljeničkim temama, razgovarali smo s Jasnom Petrović, predsjednicom Sindikata umirovljenika Hrvatske.

Objavljeno prije 6 dana | 30. 11. 2024.
Autor: **Gordana Arh**

Jasna Petrović (foto: Sandra Burca)

U Hrvatskoj se posljednjih godina bilježi značajan porast zaposlenih umirovljenika, što ukazuje na promjene u društvenim i ekonomskim uvjetima, kao i na dobrobiti novijih zakonskih rješenja. No, istodobno je to i alarmantna potvrda da mnogi umirovljenici s penzijom ne mogu pokriti osnovne životne troškove. O ovoj aktualnoj temi razgovarali smo s Jasnom A. Petrović, predsjednicom Sindikata umirovljenika Hrvatske.

Trenutačno u Hrvatskoj radi oko 33 tisuće umirovljenika, a još 2017. radilo ih je svega 3500. Koliko je porast povezan s promjenama zakona, a koliko s promjenama u ekonomskim prilikama odnosno mentalitetu?

Svojevrsni je paradoks da je u Hrvatskoj, kao bivšoj socijalističkoj zemlji, odlazak u penziju značio oslobađanje od robovanja radu. Žene su u penziju odlazile već s 50 godina nakon čega bi se posvetile obitelji, no nerijetko i radom na crno. Procjena je da je čak 30 posto ekonomije bilo u neformalnoj sferi. Neprijavljeno se radilo kao ispomoć u čuvanju djece i vođenju kućanstva mladim obiteljima s boljim prihodima, čuvalo se starije osobe za naknadu, eventualno selilo u manja mjesta i rodna sela te se tamo uzgajalo životinje ili bavilo poljoprivredom i mnogo se proizvedenog prodavalo.

TEKST SE NASTAVLJA ISPOD OGLASA

Muškarci su pak radili kao domari ili majstori na crno te u građevini. Kako neformalni rad nije bio registriran, nije ga se moglo naći ni u statistikama pa se stvarao dojam o ranom odlasku u mirovinu kao oslobođenju od rada i odmora do kraja života. Kako je socijalizam omogućio društvene stanove, njihov otkup uz vrlo povoljne kredite, to je dosta zaposlenih uspijevalo izgraditi ili kupiti kućicu na moru, te su svoje stanove ostavljali djeci, a oni uživali u morskome zraku.

S takvim društvenim nasljeđem, rad umirovljenika je dugo bio odbijan od strane vlasti, sindikata i umirovljenika. Tek od siječnja 2014. su pravo na rad na pola radnog vremena, a uz zadržavanje mirovine, dobili starosni umirovljenici (uvjet za starosnu mirovinu je bio samo 15 godina staža, a od ove godine za žene se traži dob od 64, a za muškarce 65 godina). Na inzistiranje Sindikata umirovljenika Hrvatske, konačno je izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju od siječnja 2019. dopušten rad do pola radnog vremena i prijevremenim umirovljenicima te umirovljenicima s dugogodišnjim stažem. Najposlije, takvu zakonsku mogućnost dobivaju i obiteljski umirovljenici od 2021. godine., a jedino još umirovljenici s potpunim invaliditetom gube mirovinu ako se zaposle.

Sva ta bitka nije još gotova, pa Sindikat na svakoj sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe podnosi zahtjev da se svim umirovljenicima omogući pravo izbora rada na pola radnog vremena uz zadržavanje pune mirovine ili rada u punom radnom vremenu, uz zadržavanje pola mirovine, kako to imaju pravo neki umirovljenici po posebnim propisima (vojni, policijski umirovljenici, branitelji itd.).

Iako brojka raste, kod nas je zaposleno svega 2,6 posto umirovljenika. U Europskoj uniji taj prosjek iznosi čak 25 posto. Zašto toliko zaostajemo?

Točno da sada u Hrvatskoj imamo vrlo nizak udio zaposlenih umirovljenika, samo 2,6 posto, dok je prosjek Europske unije 25 posto starijih od 65 godina, a u skandinavskim zemljama i do 60 posto, kako u kojoj. Vrlo nizak udio je u mediteranskim zemljama i Poljskoj.

Primjerice, 2019. godine je na *part-time* bilo zaposleno 48 posto muškaraca starijih od 65 godina, a čak 60 posto žena. U brojkama se krije i odgovor: oni koji imaju niske mirovine, a to su poglavito žene, češće se zapošljavaju da bi se prehranili te imali dovoljno sredstava za režije i lijekove.

ŽIVOT POČINJE S 50!

Mi smo medij zajednice. Razbijamo predrasude o starenju i starosti – živimo. Pratimo teme zdravlja, zdravstvene, obiteljske i mirovinske politike, politike kulture, zabave, znanosti i životnog stila. Želimo vas ohrabriti, povezati i inspirirati kako biste zdravije i aktivnije uživali u životu. Poštujemo različitosti, promoviramo toleranciju i potičemo argumentiranu raspravu. Naš moto je: Živite brzo, umirite stari. Jako stari.

Mi imamo daleko manji udjel radnih umirovljenika iz više razloga: zakonske mogućnosti su bile ograničene, a tek će se iduće godine, nakon neuspjelog zahtjeva SUH-a za ocjenu ustavnosti, omogućiti i rad svim umirovljenicima na puno radno vrijeme. Drugo, psihološka barijera socijalizma kako je rad normalan samo za vrijeme redovnog radnog odnosa, a ne i uz mirovinu, i dalje je dominantna. Zanimljivo da takav uskogrudni stav zagovara i katedra radnog i socijalnog prava Pravnog fakulteta u Zagrebu, dok su sindikati promijenili stajalište i prihvaćaju rad umirovljenika, ali uz iste doprinose kao i za redovne radnike.

Također, kako većina starijih radi na crno i vrlo je slaba kontrola takvog rada, daleko je veći udjel radnika koji rade u takvoj neformalnoj ekonomiji i za njih se ne plaćaju doprinosi. Nadalje, umirovljenici koji se zapošljavaju većinom su oni s najnižim mirovinama, te im je glavni motiv rada preživljavanje. U zemljama Zapadne Europe radi se zbog investiranja, putovanja, kvalitetnijeg života, a ne iz nužde preživljavanja.

K tome je SUH postigao da su se već prije tri godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje otvorili posebni odjeli za zapošljavanje umirovljenika, gdje se čak 15 do 20 tisuća poslodavaca prijavljuje iskazujući potrebe za radnicima u mirovini.

Postoje li podaci koji pokazuju koliko hrvatskih umirovljenika radi jer su na to primorani zbog teške materijalne situacije?

Ako je poznato kako je prije dvije godine službeno bilo 38,4 posto starijih od 65 godina koji su u riziku siromaštva, po čemu smo među četiri najsiromašnije zemlje staraca, a čak 60 posto su siromašne umirovljene žene, onda je jasno da ih najmanje toliko udio radi iz nužde, za puko preživljavanje. Vrlo je malo onih koji rade kako bi bili socijalno uključeni ili zbog potrebe da budu aktivni.

Najsiromašniji su samci, no dok se dio onih koji su udovice ili udovci zbrinuo kroz obiteljski dodatak, razvedene ili neudate žene su u oko 70 posto siromašne. Zato je SUH inzistirao i uspio da se u program rada Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe u sadašnjem mandatu Vlade uključi i razmatranje dodatka za samce. Rad je mnogim umirovljenicima, osobito ako su sami i siromašni, spas od depresije i crnih misli, pa je i to korisni aspekt rada uz mirovinu.

Mnogi žive s manje od prosječnih hrvatskih 610 eura mirovine, kolika je stopa rizika od siromaštva za osobe starije od 65 godina?

Stvarna prosječna mirovina nije prešla 600 eura, kako to tvrdi lakirana statistika, već ako isključimo one s najvišim mirovinama po posebnim propisima, tzv. ukupna mirovina iznosi 535 eura, a medijan mirovina je samo 458 eura, što znači da je 50 posto običnih umirovljenika ispod tog medijana. Može li se živjeti sa 458 eura, jesti, liječiti, plaćati režije, posjećivati unuke? Ne može.

Od 2019. u Hrvatskoj je bilo moguće raditi samo na pola radnog vremena uz zadržavanje cijele mirovine. Što nam je taj zakon donio i koje je slabosti u praksi pokazao?

Pojasnila sam kako je išlo *mic po mic*, kao da pravo na rad morate čupati od ministara. No, i poslodavci su prihvatili rad umirovljenika, na kraju i sindikati. Kad se sljedeće godine izmjenama zakona omogućio i rad u punom radnom vremenu uz pola mirovine, to će zainteresirati više poslodavaca za zapošljavanje umirovljenika. Tržište treba radnike u punom radnom vremenu, a to im je do sada zbog neshvatljivih razloga bilo onemogućeno. Radije je država uvozila strane radnike, nego omogućila pravo na puni rad umirovljenicima u potrebi i snazi. Naime, danas se živi dulje i poslovi su prilagođeni i starijima, te je to svakako korisno i za umirovljene radnike i za poslodavce.

Umirovljenik koji radi ima pravo na novi izračun mirovine nakon što napuni godinu dana staža osiguranja. Koriste li tu mogućnost?

Da, sve je više zahtjeva za novi izračun mirovine nakon što se odradi dvije godine po pola radnog vremena ili se potrebna količina staža od jedne pune godine dosegne radom prema ugovorima o djelu ili autorskim honorarima. Takvi radnici imaju pravo i dobiti dodani staž od 6 mjeseci po djetetu, ako su se prvi put umirovili prije 2019.

No, problem je s tzv. prijevremenim umirovljenicima koji imaju po 4-5 različitih postotaka penalizacije, i to doživotne, jer im se kod ponovnog izračuna zadržava koeficijent prijevremene mirovine. I to smo uspjeli unijeti u program rada Nacionalnog vijeća u novom mandatu, pa se nadamo da će se penalizacija izjednačiti svim prijevremenim umirovljenicima, a u konačnici ukinuti s navršenih 65 godina.

Zaživjela je i *web* stranica specijalizirana za zapošljavanje umirovljenika pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Je li ona većini umirovljenika polazna točka u traženju posla?

Umirovljenici posao sve više pronalaze i preko HZZ-a, ali i preko različitih službenih i neslužbenih oblika oglašavanja.

Kakva je ponuda poslova? Više ste puta upozoravali da se umirovljenicima nude manje kvalitetni ili teški fizički poslovi, mijenja li se to nabolje?

Većinom im se nude poslovi u trgovini na malo i veliko, koji su vrlo nisko plaćeni, a sve ih je više i u proizvodnji. Veće plaće primaju visokoobrazovani stručnjaci koji ostaju raditi na bivšim poslovima ili rade na projektima, u znanosti i slično.

U kojim djelatnostima ima najviše zaposlenih umirovljenika?

Kako smo napomenuli, to su trgovina na malo i veliko, u ugostiteljstvu kuhari i pomoćno osoblje, u hotelijerstvu čistačice, njegovateljice u domovima, medicinske sestre i bolničari, vozači teretnih vozila itd.

Koliko su hrvatski poslodavci skloni umirovljenicima? Zašto im ne nude kvalitetnije poslove za koje imaju kvalifikacije? Koje mjere bi ih potaknule da im ponude bolje poslove?

Logično je da poslodavci traže radnike kakvi im trebaju i da ih žele platiti što manje. To je smisao kapitalizma. Zato je važno da sindikati počnu ozbiljnije sindikalno organizirati zaposlene umirovljenike i počnu štiti njihova prava. Važni su i kolektivni ugovori, kao i poštovanje prava radnika, npr. plaćanje prekovremenog rada.

Često ističete da prvo treba povisiti mirovine, a zatim im ponuditi kvalitetnije poslove uz mogućnost rada u punom radnom vremenu (uz zadržavanje pola mirovine). Kolika bi to pristojna mirovina trebala biti i kakve pomake očekujete u idućih godinu, dvije?

Mirovina za 40 godina radnog staža trebala biti najmanje 1.000 eura, uz povećavanje bonifikacije sa sadašnjih 0,45 posto po mjesecu duljeg rada od uvjeta stjecanja prava na mirovinu. Kakve pomake očekujem? Na bolje, ali na žalost usklađivanje će vjerojatno biti bitno niže jer plaće neće tako brzo rasti, barem ne npr. 83 posto osnovice, kako su si ovogodišnjeg srpnja preko noći podigli političari i dužnosnici svih vrsta.

SVE O TEMI: #JASNA PETROVIĆ #RAD UZ MIROVINU

PROČITAJTE I OVO

Rad u mirovini: Najstarija zaposlena umirovljenica ima 96 godina

Petrović: Božićnica stiže i primateljima hrvatske mirovine u inozemstvu

Plenković potvrdio: Ide 13. mirovina, novi majčinski dodatak, nova formula

VIŠE S WEBA

BRŽE, VIŠE, OTPgo! – Novi, digitalni svijet OTP banke, olimpijski snažan

Oglas

POREZ NA POVRATNU AMBALAŽU: Ovo će se promijeniti u Njemačkoj od 2025. godine kada se predaju prazne boce

APSOLUTNI ŠOK ZA DINAMO: Jedan čovjek im upravo srušio sve snove! 'Zavladao je opći muk...'

Oglas

34-godišnjakinja prijavljena zbog prodavala travu

KONOBAR IZ ZAGREBA: 'Radio sam po kafićima, restoranima i klubovima, ali kad sam ovo vidio - dao sam otkaz'

Oglas

Skandal u Hrvatskoj: Popravljao računalo političarki pa joj ukrao i dijelio eksplicitne snimke

SPREMITE NOVCE, TREBAT ĆE VAM VEĆ OVAJ TJEDAN: Jeste li čuli vijest koju su upravo objavili?

Oglas

"Misterij sjedala 31E" – Zašto ga u novom Croatiajinom Airbusu A220 ne možete bukirati?

Matiju Cveka je kći Lota oborila s nogu: Mislio je da će jedna stvar biti drugačija

Sponsored by Midas 🐦

MOJE VRIJEME
ŽIVOT POČINJE S 60

[IMPRESUM I KONTAKT](#) [UVJETI KORIŠTENJA](#) [RSS](#)

© 2014 - 2024 Moje Vrijeme®